

Biuletyn Polonistyczny

15.12.2021

Literaturoznawstwo

Bielsko-Biała: małe centrum świata

Autor/Redaktor: Marek Bernacki

Wydawnictwo: Książnica Beskidzka

ISBN: 978-83-961111-1-1

Prof. Anna Węgrzyniak w recenzji wydawniczej książki Marka Bernackiego *Bielsko-Biała: małe centrum świata* nazwała ją „intelektualną biografią bielszczanina, który przedstawia odbiorcy „miłosny” związek z rodzinnym miastem.

Każdy z zebranych tu trzydziestu tekstów wiąże się z miastem rodzinnym autora, które obdarowało go możliwością realizowania pasji polonistycznej i pracy naukowej, a także odkrywania niezwykłych walorów rodzinnej ziemi – historycznych, kulturowo-artystycznych, geograficznych”.

W książce, obok esejów autobiograficznych znalazły się szkice pisane w latach 2000-2020, w większości poświęcone wybranym aspektom życia literackiego, historii, kultury i sztuki naszego miasta. Przeczytać można m.in. o beskidzkiej wyprawie Czesława Miłosza i Jerzego Andrzejewskiego (w lutym 1939 r.), o literackim portrecie przedwojennego Bielska w powieści Jana Józefa Szczepańskiego *Polska jesień*, o odkrytej przez dra Jacka Proszyka zapomnianej bialskiej pisarce i animatorce życia kulturalnego Kazimierze Alberti, o uhonorowanych w 1996 roku prestiżową Nagrodą Kościelskich *Zapiskach z nocnych dyżurów* Jacka Baczaka, o oryginalnej homiletyce ks. Eugeniusza Burzyka (*Kazania Mikuszowickie*) i ks. bpa Pawła Anweilera. Autor omawia tetralogię ks. prof. Tadeusza Borutki poświęconą związkom Karola Wojtyły – Jana Pawła II z ziemią bielską, przybliży zawartość tomu poezji *Gościna* Mirosława Dzieńka, pisze także o debiutach młodych bielskich poetek. W książce znalazły się ponadto szkice poświęcone sztuce i architekturze sakralnej, pomnikom i oraz tablicom pamiątkowym naszego miasta. Wspomniana została monografia o Ignacym Bieńku oraz książka Jacka Proszyka *Życie według wartości* poświęcona historii bialskich i bielskich Żydach, którzy współtworzyli historię Bielska i Białej. Całość wieńczy wspomnienie o Mariuszu Handzliku, bielszczaninie i wysokim urzędniku w Kancelarii Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego, który zginął 10 kwietnia 2010 r. w katastrofie smoleńskiej. Ważnym elementem książki Marka Bernackiego są wywiady – jeden z nich autor przeprowadził z prof. Anną Węgrzyniak

i prof. Tomaszem Stępnem – oboje w barwny sposób opowiadają o początkach oraz blaskach i cieniach akademickiej polonistyki w ATH.

W dniu 23 listopada 2021 r. w Książnicy Beskidzkiej w Bielsku-Białej miało miejsce spotkanie autorskie promujące książkę *Bielsko-Biała: małe centrum świata*, które poprowadził znany bielski polonista mgr Krzysztof Płatek (zob. fotorelację autorstwa Macieja Barcika).

Książka jest dostępna pod adresem: <http://polka.ath.bielsko.pl/wp-content/uploads/2021/12/Ma%C5%82e-centrum-%C5%9Bwiata.pdf>

Spis treści

Wstęp 7

I. Eseje autobiograficzno-wspomnieniowe 9

1.1. Moje małe centrum świata 11

1.2. Wspomnienie o Janinie i Adamie Bernackich 23

1.3. Prawie rodzinna szkoła. O stuleciu LO im. Mikołaja Kopernika 31

II. Szkice krytycznoliterackie, recenzje, wstępy, omówienia 39

2.1. Czesław Miłosz w Beskidach 41

2.2. Kazimiera Alberti – zapomniana (i przywrócona) legenda 49

2.3. Bielsko w powieści Jana Józefa Szczepańskiego *Polska jesień* 57

2.4. Literacko-metafizyczne medytacje. O *Zapiskach z nocnych dyżurów* Jacka Baczaka 65

2.5. Motywy luterańskie w powieści Jerzego Pilcha *Inne rozkosze* 69

2.6. Homiletyka w dobie Internetu. O *Kazaniach mikuszowickich* ks. Eugeniusza Burzyka 83

2.7. *Atlantyda przywrócona*. O książce Jacka Proszyka *Życie według wartości* 91

2.8. *Między strunami kultury*. O wystąpieniach i kazaniach ks. biskupa Pawła Anweilera 97

2.9. „*Bielsko – to ja jestem w domu!*”. O tetralogii papieskiej ks. prof. Tadeusza Borutki 101

2.10. *Brat Papieża*. O filmie Stanisława Janickiego 107

2.11. *Wincenty Bałys – nieznaną przyjaciel Karola Wojtyły*. O książce Marty Burghardt 111

2.12. Obiecujący debiut poetycki. O tomie wierszy Joanny Krawczyk Niedowierzenie 117

2.13. Najważniejsza jest miłość. O tomie wierszy Renaty Morawskiej Było, minęło, jest 123

2.14. Poezja eschatologicznej nadziei. O tomie wierszy Mirosława Dzieńcia Gościna 129

2.15. O poezji starobielskich Sióstr Redemptorystek 139

2.16. Poeci Nowej Fali w Bielsku-Białej 145

III. Teksty o sztuce i architekturze 151

3.1. Zabytkowe drewniane kościoły w Bielsku-Białej i okolicach 153

3.2. Przewodnik po zabytkowym kościele pw. św. Stanisława w Starym Bielsku 171

3.3. Pomniki, figury pomnikowe, tablice pamiątkowe i rzeźby plenerowe w Bielsku-Białej 177

3.4. Ignacy Bieniek – artysta przypomniany. O książce Krzysztofa Gronia 193

3.5. Ocalić od zapomnienia. O (byłym) Ośrodku Harcerskim w Górkach Wielkich - - Sojce 199

IV. O środowisku akademickim i filologii polskiej w ATH – szkice, wywiady, wspomnienia 205

4.1. Akademicka polonistyka w Bielsku-Białej (2002–2021) 207

4.2. Założyciele bielskiej polonistyki. Wywiady z prof. Anną Węgrzyniak i prof. Tomaszem Stępnem 219

4.3. Bielsko czeka na swoją epopeję! Wywiad dla Portalu Kultury, Sztuki i Rozrywki w Bielsku-Białej 233

4.4. Doktorat honoris causa ATH dla biskupa Tadeusza Rakoczego 241

4.5. Pamięci Mariusza Handzlika 247

Nota bibliograficzna 251

Nota autorska 255

Indeks osób związanych z Bielskiem-Białą i Podbeskidziem 257

Słowa kluczowe: literatura, Bielsko-Biała, Beskidy